... sen 10 mynge.

Byxil oronuudai proletaarinar, negedegtii!

Buriaad-Mongol
YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

Leenin—Staalinai aguu jixe paarti mandag!

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

BK(в)P-iin XVIII sjeezd deere, IKKI-dexi, BK(в) Paartliin delegaaciin doklaad

Doklaadçig nyxer Manyiilьski

I. Ulasxoorondiin baidaldaxi xubilaltanuud

Nyxedyydl

BK(b) P-iin XVII ba XVIII sjeezdenyydei xoorondo yn-...en tabanzil soo anginuud, araduud ba gyrenyydei azabai-...a, kapitalis sisteemiin byxii zyrişeldeenyydei xursadaha- ...ba socialiizmiin delxei kapitaliizmiin delxei xojorol xoo-...doxi gyn ilgaagai gynzegiidehenilji gerşelze baigaa nelieed xubilaltanuud bolhon baina.

Paartiin, manai oronoi azalşadai, SSSR-ei byxii dryzьjaa-... ba byxii daisadaişji teseze jadan xylieeze baihan, eerlin-istoriiçeska doklaad soo nyx. Staalin bolbol gyren tuxai ...is-leeninske hurgaalda ynete jixe nemeri oruulza, ulasxoo-...iin baidalda gyn gynzegiigeeree xizaarlagdaşagyi mark-...naaliz ygeze, manai oronoi socialiis xygzeltiin xysed dyy-...ooguudiiji gargaza, soveed aradai urda eereinь socialiis ...nuudai rezylьtaadta neeren delgereze baigaa ugaa jixe ...ektiivenyydiiji delgeebe. Nyx. Staalin bolbol proletariaa-...iktatuuriin tonşji berxetei zorilgo—eksploataatorska angi-...iji eseslen likvidaacalgiiji ba olonmillioon individyaalьna ...anai azaxiinuudiiji socialiizmiin sisteemede xabaaduulxa ...iiji şiidxen, SSSR-ei uragşaa gigaantskaar jaaza debze-... xaruulba. Xaişan geed ede zilnyyd soo socialiis aradai ...xelbereltegyi urgaab, azalşadai materiaalьna ba kylь-...xemzee deeşeleeb, SSSR-te aza huugaa araduudai axa-... xolboon xaişan geed cementiirovelegdeeb, soveed orondo ...geed socialiis demokraatı seseglen halbaraab, soveed ...moraalьna ba politiiçeske jediinstvo xaişan geed byxezeeb, ... oronoi xyseşadai ba oboroonlin şadabari urgaab ge-...uulba. (Aplodismeentnyyd).

...yxer Staalin bolbol Soveed oronoi xile zaxanuudiiji xam-... xeregte xatuu şanga baixa jabadaltai xamta, şpioon-...ba dain seregei gal tylmer şataagşadai trockiis-buxaa-...baandiiji xairagamgyi butasoxilgotoi xamta garza baigaa, ... miiriin sesen politika xadaa xaişan geze gansaşji so-...adai intereesyydte bişe, myn baha byxii ulasxoorondiin ...iaadai intereesyydte, byxii oronuuddaxi araduudai in-...ydte taaraldan xangaza baihaniiji xaruulhan baina.

...xer Staalinai doklaad—ene xadaa xygzeltiin şine po-... angigyi oobşçestvo baiguulgiiji tygesxexe ba socialiizm-...kommuniizmda şata damzan oroxo polosaada SSSR-ei ...orohoniiji xaruulhan istoriiçeska xaraa myn. Byxedelxein-...ska udxaşanartai sobiiti myn bolhon, SSSR-ei ene ugaa ...a bolbol kapitaliis oronuudta azalşan maassanuudai, ...vollycioonno boloigiiji şangadxaza, kapitaliis xyrieelel. ...xii mexe goxiiji zyrin, kommuniizmiin xysed dyyren ...oogoi zamaar alxalhan şine gigaantska alxam bolxo ...usgaar staalinska tabanziliiji bejelyylze baigaa oronoi ...elxein reaakciin aimxai şişerelge gargaza baina.

...gerhen tabanzil soo kapitaliis delxeide jyn boloob?

...XVII partiiina sjeezd deere nyxer Staalin bolbol kapitaliis ...baidaliiji analiziirovelexe zuuraa, 1929—33 onuudai kriizi-...eer xyrze jirehen depreessi xadaa jyriin depreessi bişe, ...usgaar tyrelei" depreessi bolxo jym geze xelee hen. Ny-...iin bolbol ulasxoorondiin baidaliiji xarakterizovaalaxa ...imperialiis zyrişeldeenyydei xursadal bolbol seregei tu-...nuudta mynee xyrihe baiguulaa geze, xereg bolbol ...perialiis dainda eli bodo oşozo jabana geze xelee hen. ...Staalinai ene anaaliz dyyren ba xysedeeree ynen bolzo

... onoi ylemze jixe unalgiingaa hyyleer, 1937 ondo ...er deede tooçkodoo xyrhen kapitaliis yiledberiiin xem-...ol 1938 ondo, 1929 onoi xemzeetei sasuulxada, 91 ... xyrter daxin buuhan baina. 1921—29 onuudai ekono-... ciikliin torşo soo yiledberiiin yselte 49,5 proceent bol-...ada, 1929 onhoo 1937 on xyrterxi yje sag soo yiled-...oldoo 3,5 proceenteer jixe bolbo. Ene xadaa 1929—33 ... kriizisei hyyleer xyrze jirehen depreessi bolbol yne-...usgaar tyrelei, xoinohoonь niitiin debzelteşji, pro-...ostiin halbaraltaşji garaagyi depreessi baihanainь tuxai ...baina.

...gerhen tabanzil soo, kapitaliis oronuuddaxi azalşan maas-... baidalanь byri muuzarba. Kapitaal bolbol ilangajaa ...atuuriin oronuudta, azalşadai aza amidaralai xemzee-...usgaar dobtolon baina. Zaarabotna xylehiiji erid doo-... xydelmeriiin yderiiji utadxana. Zişeelxede, Germaa-...iiee xooloi gol gol produuktnuudai rooznlçno cen-...udii jixeer deeşelhen baibaşji, faşiis diktatuuriin tog-...saghaa xoişo zaarabotna xylehenei alibyxii jixed-...igdohon baina; tiixede zaarabotna xylehenhee, faşiis ...ar yiledegdedeg eldebiin baalaltata daralganuud 25-30 ...xyrene. Zakoonoor 10-çaasai xydelmeriiin yder tog-..., tiixede promiişlennostiiin tusgaar şuxala halbari-...albarilan xelexede, byxii seregei indyystride ba fortifi-... xydelmerinyydte—14 çaasai. „Azalai ujalgata" laa-...gedegyydte xeden zuugaad miangaad zaluuşuud bol-... ediee xalbagadaxiin ba ydertee 50 pfeeningiin tylee ...ne. Faşiis Itaalida faşiis diktatuuriin yje soo, maas-...a amidaralai xemzee xaxadtaa xyrter şaxuu unaba.

Abissiinsk dainai bolhonhoo xoişo ediee xooloi byxii gol produuktnuudiiji xereglelge erid egseer xorohon baina. Japoondo xydelmeriiin yder 12-hoo 16 çaas xyrter boldog ba 1929 ondo baihan toliuur xylehen bolbol, ene yje soo aza amidaralai ynenь 30—40 porceent deeşelhenşji haanь, dunda zergeer 16 proceenthee ylyy xoroogdohon baina.

Yngerhen tabanzil soo xydelmerigyişyydei too 14 millioonhoo xezeeşji dooşoo oroogyi ba 1938 onoi eseste kapitaliis delxein xynzonoi xaxadainь azahuudag Iindi, Xitad metiin iimenyyd oronuuddaxi xydelmerigyişyydei ba batraaguudai ugaa jixe olomillioonno aarmiiijişji, zarimandaa xydelmerigyişyydiijişji, xydelmerigyişyydiijişji toolosongyigeer 18 millioon boldog baina.

Ilangajaa AXŞ-da, Poolьşodo, Rymiinide, Jygoslaavida, Veengride, myn baha kolooninuudta daxin şineer xursadan garza baigaa agraarna kriizis bolbol dereevniiiji yşee jixeer sloido xubaaralgada xyrgeze, olon millioon tariaaşadiiji pauupernuud bolgozo baina. Eneenei xazuugaar, ilangajaa faşiis oronuudta, zize gorodskoi byrzyaziin ygeirelgiin xysete proceess jabaza baina. Ende arbaad miangaad zize promiişlenne ba xudaldaa naimaanai predprijaatinuud xosorono. Japoondo, serьjoogoi dutaldahan deerehee, gansaxan le 1938 ondo 88305 zize pridprijaatinuud xaagdahan jym.

Kapitaliis oronuudai xygzeltiin tegşe bişe baidalhaa ba kapitaliizmiin niite kriizisei gynzegiidehenhee şangadan baigaa ekonomiiçeska kriizisei rezylьtaadta, kapitaliis gyrenyydei dunda urdanь baihan byxii zyrişeldeenyyd tuiidaa xyrter xursadan jirebe. Gadaadiin rilnogyydei tylee, vlijaaniiin sfeeriin tylee, kolooninuudai tylee, delxeiji şineer xubaaxiin tylee temesel xursadaba. Ene temeselenь Sredizeemne dalain ba Tiixi okeaanai basseejende, Latiinsk-Ameerika da, zyyn-urda ba urda Jevroopodo, delxein gol gol xariisaa zamuudaar jyre busiin xursadaliiji abhan baina.

Germaani, Itaali ba Japoon gedeg faşiis gyrenyyd ulasxoorondiin areene deere dobtolon orobo. Faşiis zasag barigşad bolbol busadai araduudiiji deermedeze eehediingee xeregyydiiji zaharuulaxa, faşiis reziimiingee dotoroi berxeşeelnyydiiji likvidiirovelexe, tereneigee bankroodstviiji uridşalan zaisuulxa geze bododog baina. Faşiis zonxilogşodto dain seregyyd xeregtei, jyyndeb gexede, pyyşkenyydiiji bişe, xarin toho, drednouudiiji bişe, xarin xileeme erize baigaa maassanuudta eehediingee demogogiiçeska xoohon naiduulgiiji gyisedxexe arga şadalgyi baina. Tedeende dain xadaa maassanuudai duraagutalgiiji daraxa ba tedeneriiji ujalgajaa yge duulasataigaar dyyrgexeer bariza baixa arga zebseg myn. Tedeende dain xadaa eeriingee talabarigşadai niydende „xynde jambajaa" togtoon bailgaxiin tylee xeregtei.

Faşiis avantiuriistnuud bolbol dobtolgodo şilzen oroxojoo jaaraza baina, jyyndeb gexede, aradai froontiin xydeleenei urgaltahaa, faşiis agreesside araduudai esergyysexe jabadalai yseltehee, dainai faşiis tylmer şataagşadai urdahaa esergyy temeselei ulasxoorondiin froontdo araduudai negedeze ba niagtaran zagsaza baihanhaa aina. Faşiis zasagbarigşad bolbol aradai maassanuudai niagtaran zagsaxahaa uridtaxa ba faşiizmda otpoor ygexejee maassanuudai negedexehee urid soxiso xexe geze bodono. Tedener bolbol araduudiiji xubi xubiaaranь bolgood soxixodo ulam xyngen baixiin tulada, tedeniiji butaruulaxa ba eehed xoorondonь rooznь tarixa geze oroldodog baina. Tedener bolbol Aangli ba Fraanciin zasaglagşa kryygyydei ygoodniçestviiji onobşotoi zoxidoor xereglede, tedeeniiji eehediingee xoroto jabuulganuudta sug xabaadag şad bolgozo, eneegeeree tedeeniiji yşee jixeer kompremetiiroveleze ba buzarlaza, maassanuudai duraagutaxa jabadaliiji ene moşeeniçeske maneevraaraa eehedhee zailuulxiiji oroldodog baina.

Faşiis zasagbarigşad bolbol busad kapitaliis oronuudai byrzyaziin eehedeinь demzelgeteigeer, eehedeinь aradta dobtolon oroxiin tulada, socialiizmiin ba xydelmerişen angiiin urda aidag tedenei aimxaiji xereglexiiji oroldodog baina. Eehediingee bulimtaralgiin zorilgonuudta xyrxiin tulada, tedener bolbol edise xudaldalga, mexe goxo, şantaaz ba zanalgiiji jabuuldag baina. Busadai territoori uruu okkypacioonno aarmijaa xajan gargaxiingaa urda tee tedener eehediingee şpioonguudai aarmiiiji tereen uruu şidedeg baina. Tedener bolbol şpioonguudaa xaa-xaanagyi—AXŞ-da, Aanglida, Fraancada ba bişe bişe gyrenyydte elьgeedeg. Tedener bolbol Fraancada kagullaarnuudai baandiiji şaxan edieelyyleze tedenei garaar xeden olon teherelge organizovaaldag baina. Tedener bolbol Rymiinide xede xeden terroristiiçeske aaktnuudiiji yiledze baigaa diversioonno baandnuudiiji baiguulna, tedener bolbol Poolьşodo, tereenei xubaaran taharxa jabadaliiji beledxen, yrgen jixe zadagairuulgiin xydelmeri jabuulna; Pribaaltikada, Finiiaandida, Veengride, Slovaakida, Balkaanai oronuudta tedener bolbol zebsegte niuusa otriaaduudiiji baiguulna. Tedener bolbol gansaxanşji Aavstrida, Sydeetske ooblastьda bişe, myn baha Meeksikede, Braziilida ba Peryyde bolooşo şingiiin, dotoroi „miateeznyydiiji" insceniirovelde g baina.

Faşiis agressiivne bloogoi ageentnyyd ilangajaa yrgen jixe hyidxelgiin xydelmeriiiji angliiska ba francuuzska kolooninuudta jabuulna. Tedener bolbol Palestiinede miateez emxidxene, Iindide „volontioornuudai nacionaalьna koorpus" seregeixi şingieer bii bolgono, Urda Aafrikada seregei faşiis gryyppenyydiiji baiguulna, araabska oronuuddaxi feodaalnuudiiji buu zebsegeer ba myngen zeerieer xangana. Bolzo bolxo protiivniguudaa yşee dainai boltor zadagairuulxa ba hularuulxiin tulada, tedener bolbol xaa-xaanagyi smyytiiji tarina.

Delxeiji şine xyserxelgiin xubaarilgada bultanhaa jixeer zainteresoovanno faşiis gyrenyydei agressiivne bloog bolbol araduudiiji şine imperialiis dain uruu xabşuulan şideze baina. 1935 ondo Itaali xadaa Abissiinida dobtolon orobo. 1936 ondo Germaani Itaali xojor Ispaanida interveence exilebe, 1937 ondo japoonsko vojeenşçine bolbol Manzuuriiji buliaan abalgahaa, byxii Xitadiiji ezemdexe ba Xitadhaa AXŞ, Aangli, Fraanciiji tyrin gargaxa zorilgotoi baihan dainda şilzen orobo; 1938 onoi maartada Germaani xadaa Aavstriiiji okkypiirovelbe, 1938 onoi sentiaabrьda Germaani xadaa Çexoslovaakiiiji xubaan tahalza abba.

Xerbee busa tomo tomo derzaavanuudai kapitaliis praviitelьstvonuud xadaa germaanska ba italьjaanska faşiizmiin ba japoonsko faşiis vojeenşçiniin agreesside halga huugaagyi haanь, iime jyymen bolxo argatai baixaar geeşe aal? Ygeinь labtai. Iime jymen jynde bolzo şadaxa baigaab gexede, faşiis agreessornyydei bloogto delxein reaakciin xysenyyd, francuuzska ba ilangajaa angliiska byrzyaziin reakcioonno elemeentnyyd tuhalhan ba tuhalzaş baina. Ede elemeentnyyd bolbol germaanska faşiizmiiji SSSR-ei urdahaa esergyy reaakciin soxiltoto niudarga bolgon xereglexe, germaanska faşiizmiiji ulasxoorondiin xydelmerişen angiiin, aradai froontiin ba bogoolşologdohon araduudai nacionaalьna-syleeleltiin xydeleenei urdahaa esergyy zandaarm şingieer xereglexe tuxai bodoj gargan, hanaagaa zahana.

Angliiska reakcioonno byrzyaziin plaan jyynhee byrideneb gexede, zyyn urda Jevroopiin bişiixan gyrenyydiiji germaanska faşiizmiin tuhada ygeed, Germaaniiiji zyyn teeşenь —SSSR-te esergyy şiglyylen tabixa, SSSR-te socialiizmiin saaşanxi amzaltanuudiiji ba kommuniizmiin ilaltiiji iime kontrrevoliycioonno daigaar haatuulxa, angliiska kolooni teeşe Germaaniiin imperialiis harbaiigahaa yrigyi bolon halaxa gehen baina; myn tiixe zuuraa angliiska reaakca bolbol SSSR-ei garaar germaanska imperialiizmiin şydiiji tyyre soxiuulza, Germaaniiiji xeden olon zilnyydte hularuulan buuruulza, Jevroopodo gospoodstvologşo polozeeniiiji angliiska imperialiizmda yleexe geze hanaxa hen baigaa; xojorto, angliiska reaakca bolbol Fraanciin xyzyyn deere Itaalitai xamta, Ispaaniiiji ba Sredizeemne dalaida vlijaaniiin sfeeriiji xubaan abxa, Jevroopodo imperialiis „tegşexemzyyr" baiguulxiin zoriigoor, Itaaliiiji Germaanitai xehen blooghoonь tahalza, Itaalitai xelsee xexiiji tuiilaxiiji oroldono; gurbada, Daalьna-Vostoogto angliiska reakcioneernyyd bolbol Xitadiiji xubaaxa tuxai meçtaalana. Edener xadaa mynee Xitadiiji ygeiryylxe ba xysiinь buuruulxiiji Japoondo arga olgono, zygeer iigeze baixa yjedee edener xadaa, hyylde Daalьna-Vostoogto „miyynxenske miir" baiguulxiin tula arbiitriin roolьdo vestypaalxajaa, Japoonoi seregei ba ekonomiiçeska buuralgada haad xenegyi; dyrbede, angliiska reaakca bolbol Germaanidaşji, Itaalidaşji, Japoonidoşji faşiis reziimiiji xymeriigedenь xyrgexejee xysenegyi, tedeende krediidyydiiji ygexiin zamaar, finaansova bankroodstvohoo bejee abaraxiijinь ede oronuudai praviitelьstvonuudta

(Nyxer Manyiilьskiin doklaadai yrgelzelel xojordoxi niuurta)

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

BK(в)P-iin XVIII sjeezd deere, IKKI-dexi, BK(в) Paartiiin delegaaciin doklaad

Doklaadçig nyxer Manyiilьski

tuhalxiiji ba eneegeeree tiigeze faşiis gyrenyydiiji angliiiska imperialiizmhaa medeeze zavlisimostьdo oruulxiiji xysene.

Yşөө 1927 ondo nyx. Staalin bolbol „Mynөө yjiin teempede temdeglelnyyd“ gehen statьjaa soogoo xelehen baina:

„Angliiiska kapitaliizm bolbol aradai revoliyycenyydiiji ylemze xorotoigoor baxaluurdaaşa xodo baihan ba bainaşji, baixaşji baina. XVIII zuunai eseste bolhon Aguujixe francuuzska revoliyycehee zaxalaad, mynөө bolzo baigaa xitadai revoliyyce xyrter, angliiiska byrzyazii bolbol xyn tyreltenei syleөrelgiin xydeleөniiji butasoxigşodoi tyryyşiin zergenyydte xodo baihan ba baihaarşji zandaa... Gebeş, angliiiska byrzyazii bolbol өөriingөө garaar dailaldaxa duragyi jym. Angliiiska byrzyazii bolbol xynei garaar dailaldaxa dainiiji xodo şiledeg baigaa“.

Gebeş, өөriingөө deermedelgiin plaanaaraa angliiiska reakcioonno byrzyazii bolbol өөrtөө mogiila maltaza baina. Xitaddaxi japoonsko agreessiiiji niuusaar demzehen jabadalaaraa, tus byrzyazii bolbol Aangliiiji Daalьna-Vostooghoo tyrin gargalgiiji beledxene, italьjaanska faşiizmda buulta ygehen jabadalaaraa Sredizeemne dalaida angliiiska poziiciiji aldaxa jabadaliiji beledxene, faşiis agreessornyydte urihalamza ygehen jabadalaaraa, angliiiska byrzyazii bolbol tedenerei seregei xyse şadaliiji ba өөhediingөө diilden soxiuulxa şaansanuudiiji şangadxana. Germaanska faşiizmiiji byxezyyleigeeree, tere bolbol өөriingөө impeeriiin taharalgiiji beledxeze baina geeşe. SSSR-te dobtoloxo plaanaaraa, tere bolbol gansaşji faşiizmiin bişe, myn byxii kapitaliis sisteemiin xymerilgiiji beledxene geeşe. (Aplodismeentnyyd)

Miyynxenske xelseen bolbol angliiiska reakcioonno byrzyaziin ene buzar muuxai aad, zygөөr naidabarigyi plaaniiji xereg deere gargan jabuulxa gehen tyryyşiin serьjoozno zabdalga myn. Miyynxenske reakcioonno zaagovorşçiguud xadaa xyntyreltende miir asaraa bişe, xarin delxein imperialiis şine dainiiji asarza baina. Tedener bolbol faşiis agreessornyydei bulimtaralgata plaanuudiiji negexediişji tedii bariza baihan, tere amta şimiegyi jevropeiske „tegşexemzyyriijişji“ miyynxende likvidiirovelebe. Germaani Itaali xojoroi daraigaar angliiiska reaakciin hyyl doro şiregdeze jabaa francuuzska reakcioonno ganginaldaaşad bolbol 1914—18 onuudta bolhon, delxein imperialiis dainai hyyleer өөhediingөө baiguulhan sojuuzuudai sisteemiiji өөhediingөө garaar likvidiiroveleze, eneegeeree Fraanciiji xojordoxi raangiin derzaava bolgoxo jabadaliiji beledxeze baina.

Miyynxenske zaagovorşçiguud xadaa kollektiivne ajuulgyiji saxixa sisteemede eses tabiaad, өөhediingөө le baiguulhan Liige naaciiji jevropeiske ba delxein poliitikiin şuxala şuxala asuudalnuudii şiidxexe jabadalhaa eseslen zaisuulba. Tedener xadaa italьjaanska faşiizmda Katalooniiiji ezelyylze, japoonsko faşiis vojeenşçinede Kantoon ba Xainaanь olьtirog buliaalguulaza, Daalьna-Vostoogto francuuzska ba angliiiska ezemdelgenyydte zanalta bii bolguulza, agreessornyydei garai xyligiiji tailan ygebe.

Miyynxenske „miirotvoorconuud“ bolbol kapitaliis gyrenyydei zebseglelgiin xaluuralgiiji şangadxaba. Miyynxenei hyyleer, Germaanida zebseglelgiin şine xaraisa bii bolzo garba, tende faşiis diktatuuriin baihan sagsoo seregeinь gargaşanuud 32 daxin urgaad baina, Itaalida Abissiiniitai dailaldaxa yje soonь tus gargaşanuudanь 4 daxin urgaba; japoondo, 1936—37 onoixitoi sasuulbal, seregei gargaşanuudanь 5 xaxad daxinhaa ylyy urgaa, Aanglida — 3 daxin, Fraancada gurba daxinhaa ylyy boloo.

* * *

Tiigebeşji, faşiis xiişçnigyydei imperialiis harbailganuudanь zarim xeden kapitaliis gyrenyydei, nelieed jixenxidee faşiis agreessornyydei urda kapityliirovelze baidag pravitelьstvotai oronuudai zasaglagşa anginuudai esergyy jabuulgataj dairaldadag baina. Delxein **ton tomo kapitaliis** gyren—AXŞ bolbol Latiinska Ameerikiin oronuudta, tiişe dugtaşaldaza ba xurdan tyrgenөөr nebtereze baigaa Germaani, Itaali ba Japoondo esergyysen, өөriingөө intereesyydiiji xamagaalan, Japoondo esergyysen Filippiinenyyddexi, Xitad ba Tiixi okeaandaxi өөriingөө poziicanuudiiji arşalan, faşiis ekspaansida esergyysexe bloogiiji jyyzne-amerikaanska gyrenyydtei zoxioon taaruulana; eneegeeree AXŞ bolbol delxein busad byxii zaxa xizaarnuudta, tereen soo myn Jevroopodo faşiis agressiivne plaanuudta esergyyselgiiji aktiviziirovelene.

Aanglida—impeeriiinь byxeli byten baidalda germaanska faşiizmiin zanaza baigaa ajuulanь, yngerxedөө, imperialiis kryygyydei zarim xubiiiji, Daaff Kyyper, Iiden, Çerçiiilь tiipiin deejatelьnyydiiji mynөөnei konservatiivna pravitelьstviin urdahaa oppoziicada tylxize baina. Germaanska ba italьjaanska faşiizmiin bulimtaralgiin harbailga hedelgenyydenь francuuzska byrzyaziin zarim xubiiiji zexiilgen aligaza, tereende esergyyselgiin talabarigşadai poziiciiji şangadxana. Poolьşodo, tereeniiji Germaaniiin xubaan tahalxa tuxai zanaltiin urda hanaa zobolgonь urgana. Germaanska faşiizmaar bogoolşologdoxo jabadalda esergyysehen oppoziicanь Veengride şangadaza baina.

Tiize baixa yjede, faşiis agreessornyydte bogoolşologdohon Çeexo-Slovaakiiin ba Aavstriiin aradai maassanuudai xoroo busalalga urgan, faşiis agreessornyydei soxiito doro baigaa Balkaanska oronuudai araduudai trevoogonь jixe bolzo baina. Koloonnuudta xydeleөn şangadan delgereze baina, tendexi araduud xadaa imperialiis xiişçnigyydei xelsee abalsaanuudta andaldaanai butarxai moneetanь bolxiiji xysedeggyi baina. Faşiis dobtolon oroigiin zanalta doro baihan xede xeden oronuudai nacionaalьna froontiin elemeentnyyd urgaza baina.

* * *

Iigeed baixada, nyxedyyd, yngerhen taban zii soo, ila... socializm ba parazatiiçeska ymexiren yzeze baigaa kapitaliizm xojoroi xoorondoxi gyn ilgaanь yşөө jixeer gynzegiirebe. SSSR bolbol deeşee, angigyi oobşçestviin oroi teeşe, kommuniizmda oşozo jabana. Kapitaliis delxei bolbol dooşoo, ekonomiiçeska kriizis uruu, reaakca uruu, dain uruu xalьtiran unaza jabana. Enenь xadaa kapitaliis sisteemiin niite kriizis gynzegiireө gehen udxatai baina. Tiigeze kapitaliizm xadaa өөriingөө zyrişeldөөnyydte ulam jixeer busaidaxa byriee, tiixe byriee polozeenihee multaraxiiji oroldon, ulam galzuu şanga xemzeejabuulganuudiiji jabuuldag baina. Eneen deerehee, azalşadta esergyy kapitaalai dobtolgiin şangadalga, faşiis terrooroi şangadalga, ulasxoorondiin areena deere faşiizmiin dobtolgojoo şilzyylge, şine imperialiis dain garna. Eneen deerehee, **imperialiis bulimtaralganuudta ba dain seregyydte esergyyselgiin ba miirei tulguuri bolxo udxaşanariinь xadaa kapitaliis oronuuddaxi olon millioon azalai xynyydei soznaanida ugaa jixe xemzeegeer urgaza** baigaa sociaiiizmiin orondo xariiin dainai dobtolgiin zanaltiin myn xursadaza baihan jabadal garna.

II. Jediine ba aradai froontiin tyløø kompaartinuudai temesel

Zarim xeden oronuudta ba ulasxoorondiin areena deere dobtolgodo faşiizmiin şiizen orohonoi xemzeegeer, antifaşiis xydeleөn urgaza, yrgezeze ba ulam ulam byri ulasxoorondiin xaraaktertai bolzo baina. XVII ba XVIII sjeezdenyydei xoorondoxi tabanzii xadaa azalşadai tomo tomo antifaşiis baildaanuudaar dyyren baina. Ene xadaa—kapitaalai urdahaa esergyy azalai, baha reaakciin xara xysenyydei urdahaa esergyy progreessiin xysenyydei xysen tyges temesel myn. Ene xadaa—xydelmerişen angiin jabuulganuudai jediinstviin tylөө, aradai antifaşiis froontiin tylөө kompaartinuudai temeselei polosaa myn. Ene xadaa—Fraancada aradai froontiin ъ\\ bolhon jabadal myn. Ene xadaa—amerikaanska kontineent deere (Seeverne ba Jyyzne Ameerikada) demokratiiçeska xydeleөnei xygzen delgerhen jabadal myn. Ene xadaa—xede xeden koloniaalьna ba zaviisima oronuudta nacionaalьna froontiin emxidxen tabigdaza ba yrgezen debzeze baihan yje myn. Ene xadaa,—**xamagai tyryyn, geroiiçeska ispaanska aradai nacionaalьna-revoliycioonno dain, ene xadaa dobtolon orohon imeprialiis xiişçnigyydei urdahaa esergyysehen aguujixe xitad aradai nacionaalьna-syleөrelgiin dain myn.**

1933 ondo Germaanida zasagta faşiismiin jirehenei hyyleer, busad faşiistnuud bolbol kapitaliis oronuudta tolgoigoo yrgehiijinь, tedener bolbol Germaanida bolhon şingieer, aradai maassanuud xadaa urdahaamnai baildaangyigөөr suxarixa gehen bodolgotoigoor dobtolgodo oroxiiji jaarahiijinь taanar, nyxedyyd hanana bezet. Gadana, germaanska faşiizmiin ilalta le bolbol zii yngerhen xoino, byxii delxei deere xysen tyges antifaşiis xydeleөnei zangilaaji tailahiiji myn baha hanana bezet. 1934 onoi fevraalьda Fraancada xydelmerişed bolbol 4 millioon xynyydiiji xabaaduulhan bygedenittiin staaçkaar, faşiizmiin dobtolgodo xariuusaba, Aavstrida xydelmerişed bolbol zebseg bariza bodbo, Ispaanida myn tere ziiei oktiaabrь soo, astyriiinske gorniaaguud bolbol xojor nedeeliiin torşo do soxildohon baina. Faşiizmda esergyysehen ene maassova esergyyselgiin xydelegşe xyseniinь xadaa xaa-xaanagyi temeseleigee proceess soo xydelmerişen angiin jabuulganuudai jediinstviiji, byxii azalşadai jabuulganuudai jediinstviiji şireeze xatuuzuulhan, kommuniis paartinuud baihan baina.

Proletariaadai xysenyydiiji negedyylgiin ba tereenei sojuuzniguudiiji xydelmerişen angiin tala teeşe xabaaduulgiin aguujixe leeninske-staalinska strategiiçeske plaaniiji praaktika deere xereglen, Kommuniis internacionaal bolbol kapitaalai dobtolgotoi, faşiizmtai ba dyteleze jabaa imperialiis daintai temesexiin tulada, VII kongreess deeree nyx. Dimiitrovei doklaad soo, xydelmerişedei jediine ba aradai antifaşiis froontiin taaktikiiji debzyylhen baina. Nyx. Staalinai ynen şabi, ba Leipciigte kommuniizmiin tugiiji deere yrgeze garhan nyx. Dimiitrovei vestypleeni bolbol kapitaliis oronuudai azalşadai dunda xaluun ootklig olhon baina.

Kapitaliis oronuudta bultandanь şaxuu exiihen antifaşiis xydeleөnei şuud sexe rezylьtaaduudanь jamarnuud baigaab? **Fraancada** azalşa maassanuud bolbol bygedenittiin staaçkaar, gansa le Pariizda millioon xyrter xynyydiiji xanduulhan maassova demonstraacanuudaar 1934 onoi fevraaliiin 6-nai faşiis pyytçiiji tahalduulan, zebsegte faşiis liigenyydiiji taraan namnaxa tuxai zakoon garguulza, antifaşiis temeseleigee proceess soo xydelmerişedei ba aradai jediine froont togtoohon baina, 1936 onoi zun bolhon ba pridprijaatinuudiiji ezelhen jabadaltaigaar yngerze baihan xysen tyges staaçeçna xydeleөnei itoogto, xydelmerişen angi bolbol 40 çaasai xydelmeriin nedeeli, 30 proceent xyrter zaarabotna tyleberiiiji deeşelyylge, predprinimaatelьnuudaar tylegdeze baixa amaraltanuud, kollektiivne doogovornuud ba ezedenь pridprijaatinuud deere profsojuuzuudii mederelgiiji tuiilahan baina; profsojuuzuudiiji negedyylge tuiilagdahan baigaa, enenь xadaa nege xedexen hariin torşo soo, azalai bygedenite konfederaaciin çleengyydei tooji 900 mianganhaa 4 millioon xyrter olodxohon jabadalda asarhan baina; kommuniis paarti bolbol 7 daxin urgaba, azalşadai yrgen maassanuudta tereenei vlijaaninь urgan yrgedebe, tiime bolxolooroo, azalşan maassanuud xadaa faşiizmtai temeselde ulam xysetei bolhon baina.

AXŞ-da, antifaşiis xydeleөn bolbol paastor Kooflin metiin faşiis demagooguudiiji zamhaanь xaman xajaza baina; azalai rekcioonno amerikaanska federaacahaa amerikaanska xydelmerişenei xydeleөnei, jixenxidee angiin temeselei poziica deere şiizen oroigiiji tolgoiizo baigaa yiledberiiin profsojuuzuudai komiteed geze nerlegdedeg zyynei kreloo iigarza baina; ekonomiiçeska konjynktyyriin haizaralgiiji xereglen, xydelmerişen angi bolbol olonxi uşarnuudta xydelmerişedei ilaltaar dyyredeg xede xeden tomo staaçkanuudiiji yngergene. Nege millioon tekstiilьşçigyyd, 400 miangan gorniaaguud bastovaalna, yiledberiiin busad halbarinuudai xydelmerişed bastovaalna; Oirtozo baigaa dain seregiiji esergyysen, xaxad millioon huragşad xadaa demonstratiivna zabastoovka sonosxono; prezideentske hungaltanuud deere ugaa jixe ilalta tuiilahan demokratiiçeska xydeleөn urgana. Ene xydeleөnei dolgin deer, AXŞ-iin kommuniis paarti urgana.

Ispaanida, maassova staaçkanuudiiji ba ugaa jixe demonstraacanuudiiji yysxehen, zebsegte astyriiiska baildaanuudai rezylьtaadta, Leerys-Xiiь Robleesiin pravitelьstvo unana. 1936 onoi fevraaliiin 16-da, aradai froont bolbol hungaltanuud deere tomoxon ilalta tuiilaba.

Aanglida, Gollaandida, Beelьgide, Rymiinide faşiis diktaatornuudta pretendeentnyyd, byxii tede Mooslinuud, Mys-
seertnyyd, Degreelьnyyd, Kodreany gegşed bolbol dooşoo
şeteigeer xalьtiran unana.

Meeksikede, Kybaada, Çiliide demokratiiçeska xydele
ilaza, maassova profsojuuzuud bii bolgogdono: Azalai meksi
kaanska konfederaaca xadaa 800 mianga şaxuu xydelmerişe
diiji, Kybiinskede 400 miangan, Çiliiin konfederaacada 2
miangan xydelmerişed negedebe.

Xitadta, erxe syleөgei tylөө, bejee daanxai baidalai tyl
ba Xitadiiji negedyylxiin tylөө, Xitadta demokratiiçeska zu
muudiiji togtooxiin tylөө, Xitadai ekonomiiçeska, poliitiçesk
ba nacionaalьna halbaralga urgalgiin tylөө aradai maassanu
dai xydeleөn ulam byri deeşee garna.

Iindide staaçeçna xydeleөn xygzen delgerne. Bengaa
daxi dzyytove xydelmerişedei gansai gurbanhariin staaçka b
bol 225 miangan xyniiji xabaaduulba, 1935 onoi reakcioon
konstituucada esergyy niitenacionaalьna xydeleөn bexize
1937—38 onuudai torşo soo, nacionaalьna kongreessei çlee
gyydei toonь 630 miangahaa 4 millioon xyrter olon bol
Fraancada aradai froontiin ilahanai rezylьtaadta, francuus
kolooninuud—Iindoxitad, Alzaar, Tyniis, Siiride, ede koloniaalь
oronuudai azalşa maassanuud bolbol zarim xedii demokratiiçes
syleөnyydiiji tuiilana. Ende, myn baha Iindidei adaliaar, imper
liis darlaltada esergyy temeselei niitenacionaalьna froont
guulagdana.

Antifaşiis xydeleөnei dalaisahaa soşon aiza baigaa re
cioonno byrzyazii bolbol xydelmerişedei ba aradai jedi
froontiin xygzeltede galzuu esergyyselte yzyylze baina. Fra
cada yiledberiiiji sabotaazlaza, kapitaalnuud ba altiiji xi
saana gargaza, yne sengyydiiji iskyysstvenneer xөөrge
fraankiiji yne sengyi bolgon naadaza, reakcioonno byrzy
bolbol aradai froontiiji diskreditiirovelxiiji xysedeg baina,
dal froontiin demzelgiiji xereglegşe pravitelьstviin kapityli
ciiji beledxeze baidag baina. Ispaanida, aradai froontdo
tabixiin tula pomeeşçigyyd bolbol tariaa xajangyi gazar ylee
ylesxelen beledxene, bankiirnuud ba kapitaliistnuud bol
azaxiin handaralga organizovaalna, generaalnuud mia
beledxene. Xitadta, baiguulagdaza baigaa niitenacionaa
na froontiiji zaabol butargaxiin tulada, japoonsko ageentny
bolbol Gomindaaniiji xitadai soveed teeşe tuxiran, xorolo
nь oroldodog, byxii arganuudaar өөhed xoorondonь da
gal nosoozo baidag baina.

Tiigebeşji reaakca bolbol өөriingөө dotoroi xysenyyd
Fraanca, Ispaaniiin aradai froontdoşji xyse xyrze biraxagyi
xitad aradai nacionaalьna-syleөrelgiin xydeleөniiji tahaidu
za şadaxagyi baihaniinь ulambyri eli todo bolzo baina. Tere
de tuha xyrgexejөө, delxein reaakca jirene. Angliiiska byr
ziin reakcioonno kryygyyd bolbol Fraanciiji өөriingөө xy
hen ryysleer şiglyylxiin tulada, Fraanciin dotoodo ba ga
diin poliitikada aimşagtai muuxai daraita yzyylze baina.
paanida, germaanska ba italьjaanska faşiizm bolbol eli b
zebsegte interveencede şiizen orobo. Daalьna Vostoogto
poonsko vojeenşçine bolbol xitad aradai urdahaa esergyy
dainiiji exileed baina.

Agreesside dairagdahan araduud xadaa zebsegte ot
ygeze baina. Dobtolon orohon xarigazarai bulimtaragşa
esergyy ispaanska ba xitad araduudai geroiiçeska temes
polosaa exiiebe. Ene temesel xadaa—Aguujixe socialiis re
liyyciin ba tereenei tuilai jixe ilaltanuudai hyyleer, Jevroo
bolhon 1918—1923 onuudai revoliycioonno xydeleөny
hyyleer, araduudai azabaidalda bolhon ton tomo sobiiti
Ene temeselei udxaşanar ugaa jixe. Ene temesel bolbol
reessornyydei xysiiji boon şyderleze, xojordugaar imperi
dainai saaşanxi yrgedelgiiji bariza, eksploataatornuuda
urdahaa esergyy ulasxoorondiin proletariaadai teme
xyngedxene, byxii oronuuddaxi antifaşiis xydeleөnde tuh
za yzyylne.

Ispaanida generaalьna miateez beledxeze baixadaa,
maanska ba italьjaanska faşiistnuud bolbol xyngөөr ba tyrg
ilaxabdi geze bodohon baigaa. Tedener bolbol 192
Riimde dobtolhon opereetoçne poxoodiiji Ispaanida d
bolxo jym geze hanahan baigaa. Tedener bolbol ene xad
paaniiin istooriido yseөnte bişe yzegdehen, tiime sereg
zeete pyytç bolxo, enenь faşiis diktaatorai pьjedestaal
dugtaşahan generaalai nege hyni soo ilahan ilaltaar dy
jym geze hanahan baigaa. Өөriingөө geroiiçeska teme
ispaanska arad bolbol faşiizmiin xyngen ilaltanuudai y
guud yngerze baihaniiji xaruulaa. Ispaanidaxi interveence
bol germaanska ba italьjaanska faşiizmda nege milliaa
xuu amerikaanska doollarai, seregei materiaalnuudai uga
geegdel yrigdelei, xynyydei rezeervenyydei ba tedene
minuudai hurgagdahan kaadrovo sostaavai nelieed jixe g
lei sentei baiba.

Byrzyaazna-demokratiiçeska geze nerlegdedeg gy
deer predaalagdahan, bagaar zebseglegdehen, ispaansk
bolbol өөriingөө bejee daanxai baidalai tylөө, „byxii ty
progressiivne xyntyreltenei xeregei tylөө“ geroiiçeska
bişe temeseliiji gurban zii şaxuu jabuulaza baina (A
meentnyyd). Ene temeselee, xojor tomo imperialiis gy
bolxo—faşiis Itaali ba Germaanida esergyy ba Jevroopod
maaralsaxagyin poliitikiin“ ba Ameerikada—„izoli
niizmiin“ poliitikiin niuur saxiltiin loozung doro, isp
respyyblikede blokaada jabuulza baihan, delxein re
dalda interveencede esergyy jabuulhan baina.

Respyyblikede ene yje soo, xeleşegyi berxeşeelnyyd
baza garxa uşar toxiooldobo. Respyyblikede aarmi ge
baigaa. Respyyblike bolbol Ispaanska aradai nacion
revoliycioonno dainai istooriido, Madriidta, Gvadalaxaar
Xaraamiin xazuuda, Eebrodo bolhon baidalnuud şingiiin
nyyd xuudahanuudiiji bişeze oruulhan, aradai aarmiij
nai gal sooguur baiguulhan jym. Respyyblikede kom
kaadranuud geze ygei baigaa. Temeselei proceess
miangaad bulad xatuu komandiirnuud ba aldarta poliitko
nuud xymyyzyylegden gargagdaa; Nerenyydenь yn
antifaşiist byxenei inaglalaar xyndeleiөөr ba ispaanska
byxii daisadai duraagutaigaar durdagdadag iimenyyd
aradai gyn soohoo Modeesto ba Liister metiin xynyy
garhan jym. Respyyblikede seregei promiişlennostь
gaa. Respyyblike bolbol eneeniiji jabuud dundaa bai
jym. Ene xeregte ybegedyyd ba naha xysөөgyişyyd,
ska eziiner ba basagaduud өөhediingөө byxii se
tabihan jym. Respyyblikede fortifikaaca geze ygei
ispaanska arad bolbol tynxiyyr kiirke gartaa bariza, r
kaanska aarminuudaigaa froontnuudiiji byxezyylze

Ispaanska respyyblike bolbol jixeşbişe xaxad
ree, blokaadiin ba protiivnigai zebsegeeree jixeer b
loovido, ediişineen sag soo baiza şadahan ene gaixa
xaişan gexedee bolxo argatai baibab? Ene gaixalta uşar
rehee bolxo argatai boloob gexede, xydelmerişen a
buulganuudai jediinstvo zagsaagdahan baigaa, tariaaşa
merişen angiin niagta sojuuz şireegden xatuuzuulag

(*Nyxer Manyiilьskiin doklaadai yrgelzelel 3-dax*

Byxesojuuzna Kommunils (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

BK(в)P-iin XVIII sjeezd deere, IKKI-dexi, BK(в) Paartiin delegaaciin doklaad

Doklaadçig nyxer Manyiilьski

n deereheeb ·gexede, Ispaaniin aradai maassanuud ntifaşils aradai froontodo negedehen baigaa, jyyn deexede, ene froontonь ugaa jixe politiiçeske xysen ahan kommunils paartiaar cementiirovelegdehen bain deereheeb gexede, ispaanska arad bolbol azalşadai rondiin demzelgiiji ba xamagai tyryyn SSSR-ei araduuzelgiiji ba byxij azalşadai esege—nyxer Staalinai dembza baigaa (**Nerjeme aplodismeentnyyd**).

ba şaxuu zilei torşo soo jabuulhan, ispaanska aradai bolbol byxii delxein anxaralai ceentrte tabiaatai baigaa. esel xadaa xaa-xaanagyi olomiilioon azalşan uladai dunxalangiiji yydxeze ba delxein reaakciin zerlig xoriijinь baigaa. Ispaanska arad bolbol eeriingee zişeegeer yxii araduudiiji faşiis dain yysxegşedte esergyysexiiji byxii kapitalils oronuudta miirei ba syleo erxiin xyi niagtaran zagsaxa jabadalda tuha xyrgehen baina. byxii şaxuu oronuudiiji ezelehen, solidaarnostiin yrssova xydeleen xadaa respyblikaanska Ispaaniiji toibolhon jym. Enenь xadaa Soveedyydei orondo eserperialiis interveenciin yje saghaa xoişonxi, azalşadai nostiin ton xysen tyges xydeleen myn. Ene xydeleen ynge sugluulgahaa, maassova miitingnyyd ba demonuudhaa, ispaaniiji arşalxa komiteedyydiiji baiguulgaeed, politiiçeske staaçkanuud ba hain duranai otriaaformirovaalxa xyrter oşozo, eldeb tyxelei foormoabna. Өөriingөө xemzeegeer urdanь boloogyi demonuud Latiinska Ameerikiin oronuudta bolno; xolo zaide respyblikaanska Ispaanitai solidaarnostiin arad yder yngergegdene.

aanska aradtai salidaarnostiin xydeleen bolbol faşils ta nebteren orono. Itaalida anti faşiistnuud bolbol adar jabuuldag, xeden olon miangaad listoovkonuulen gargadag, hyninde ger baişanguud deegyyr antirsaguudiiji bişedeg baina; seregei zavooduud deegyyr lahan aaktnuudai garxa uşarnuud, respyblikaanska a esergyy dailaldaxajaa oşoxohoo soldaaduudai arsamuud oloşor.hon baina.

yxii oronuudta solidaarnostiin ene xydeleen bolbol faөөhedeinь orondo өөhedtenь esergyy azalşadai temeon, delxein reaakcada esergyy antifaşils xysenyydei rondiin temesel bolon urgan xygzeze garna. Respyblia Ispaan'da tuhalxa—ene xadaa stixiine-byrilden bodzo xydelmerişedei ulasxoorondiin jediine froontodo platь myn.

azardelxein nygeede xizaartanь ugaa jixe oronoi, xoarteeşe byxiigegdeze baihan, soxigdozo, deermedegdemperialiis deermesende doromzologdozo baihan, delre aguu jixe 450-millioonno arad zon bolbol өөriinnoi ba өөriingөө nacionaalьna bejee daanxai baidalai algada bodbo. Xitadaxi dain—ene xadaa xaxad koloьna oronoi istoorido medegdexe ton jixe nacionaalьelgiin dain myn. Ene dain xadaa, Daalьna Vostoogi delxein reaakciin zandaarmiin yyrge daaza baidag liis gyrenei urdahaa esergyy, xitad aradaar jabuulagihanaaraa ylemze jixe udxaşanartai baina. Ene temeabasa soo, xitad arad bolbol oronoo huladxaza өөhed xoorondiingoo nanşaldaa yhereldөөji balgaza, yi imperialiistnuudai jyynheeşji jixeer aidag baihan enacionaalьna jediinstviiji şireen gargaba. Japoonsko izmda esergyy Xitadai dain bolbol ulambyri jixeer ediin dainai xraaktertai bolzo baina. Japoonoi sereiiçeske bolingi baibaşji, xitad arad xadaa daisand şanga esergyyselge yzyylze, tereenee tiilheenь tereeniiji partizaanska otriaaduudaar bulan dairaza, ko kommunikacioonno liininyydiiji handargaza, **unzan daigaar** daisanaigaa xysiiji buuruulza ba hyldxeze

tadta esergyy dainiinь Japoondo xojor xaxad milliaard aanska doollarta bolbo, tiigebeşji japoonsko faşils vone bolbol Xitadai ezeniinь boloogyi. Japoonsko serewmer xargiinuudai liniiiji ba gorodskoi ceentrnyydiiji baina, gebeşji xitadai arad zontoi oronoinь ugaa jixe i bolbol xitadai nacionaalьna praviitelьstviin zasag doaar zandaa baina. Japoonsko okkypaantnuudai tiidenь administraaca ypravliaalza, xitadai zakoonuud jabuua, xitadai nacionaalьna aarmida moblizaaca xegdeze baina. „Baildaanda esegiingee unaxada, xybyyniinь anь bodxo, dyynь yxehen axajaa xalaxa, hamganiinь n erejee xalaxa“ gehen nacionaalьna dainai loozung eze baidag baina.

Xitad aradai ysed şanga esergyyselge bolbol erxegyi ai, almşagtai muuxai eksploataaciin darlalta doro, xyse egyi xyşer xynde nalooguudai jixe aşaan doro genşen Japoonoi azalşan maassanuudiiji ulam ulam jixeer ycioonno bolgono. Japoonsko vojeenşçiniin berxeşeelbolbol aradai byxii sloinuudta oppozicioonno nastroyydei urgaltiiji xysezyylne ba yngerxedөө, gospoodstso anginuudai laagerьta zyrildөөnyydiiji xursadxana. çna xydeleen urgan delgerze, unzagairuulagdaza baiainda japoonsko azalşan maassanuudai daragutalga urbaina. Taharaltagyi baildaanuudta zoboogdohon, өөriinoroniiji xamgaalza baigaa aradtai niuur niuuraaranь lagdaza tabigdahan japoonsko soldaaduud teselgejee nь xyrgen zaxalaza baiha. Japoonsko interveentnyydei da duraagataxa priiznagyyd ulambyri elbegeer yzegdeze Өөriingөө geroiiçeska temeseleer xitad arad bolbol şji japoonsko aarmi ba japoonsko tiiliiji handargana bişe, xitad arad bolbol Aaziin aradai maassanuudiiji xydeleende za, byxii koloniaalьna araduudiiji hereeze baina. Antionsko nacionaalьna froont baiguulhan өөriingөө zişeexitad arad bolbol darlagdahan koloniaalьna araduudai tedenei nacionaalьna syleelelgiin xysen tyges zebseg; jixe oronoi ooped deere, millioonuudai ooped deere gdahan zebseg bariuulan ygene.

„Zygtөө, japoonsko buliaan abagşadta esergyysehen xiaradai ba eneenei aarmiin geroiiçeska temesel, Xitadta jixe nacionaalьna debzelte, Xitadai xynyydei ba territooaguu jixe rezeervnyyd, eseste, Xitadai syleereltiin temeesestenь xyrter, buliaan abagşadiiji Xitadai gazar deegyised namnan ariigaxa xyrter jabuulxa gehen xitadai onaalьna praviitelьstviin şiidelge,—ede bygede xadaa xijapoonsko imperialiistnuudai xetiin jabadal geze ygei alzaşji şadaxagyi baihaniiji damzaggyi xeleze ygene“.

Gebeş, Ispaanidaxi interveence ba Xidaddaxi dainai ulam a unzagairaxa byri, delxein reaakca ulam doşxon bolzo a. Faşiizm ba antifaşils xysenyydei xoorondoxi tulaln bolbol faşiis agreessornyydei tuhada bişeer dyyrexeer a baiba. Faşils praviitelьstvonuudii seregei avantiuuranuudsergyy arad zonoi duragutalga garza baina. Maassanuud or: „Edenerşni bideniiji xaişamnai abaşana geeşeb?“ geduunuud ulam tyrge-tyrgen ba ylemze eli neemeleer garbolbo. Faşiizmiin dotoroinь izoliaaca ba tereenei sociaalьbaaziin uitaralga ulam jixeer elide garza baina. Germaaniug a xynde xyşer materiaalьna baidaltai baihandaa, 14-çaasai xydelmeriin yder togtoohondonь, erxegyi baihandaa, faabrikada kreepostneinyyd şingieer xaduulagdadag baihandaa duragutan xorosoxo jabadai xydelmerişedei dunda urgaza, azaxiidanь faşils zasaguudai buzagaigaar xamaaran oroisodog baihandanь, jixe baga „fiyyrernyydeer“ tedeeniiji deermededeg baihandanь duragutaxa jabadai tariaaşadai dunda urgaza baina; zize byrzyazii duragutangi baina, tereeniiji faşils zonxilogşod bolbol, ynegyi xiamda xydelmeriin xysiiji olzo abxiin tulada, ojoorgyi handarai uruu soznaatelьnaar tylxin oruulza baidag, faşiizmda naadalagdaza baigaa katoliiçeska maassanuud xydeleende orozo baina, faşiizmiin beledxen tyxiөөreze baigaa dainda diildeşene aa gyb geze aiza taihan reixsveeriin zergenyydte oppoziica urgan garza baina, korympirovenne faşils biyrokraatiin edişe abdag, xulgai xedeg, zorgooroo aaşaldag jabadalnuudta esergyy germaanska aradai xoroo busalalga urgaza baina. Gestaapo bolbol duraagutalgiin ene dolgindo şine şine zerlig muuxai repreessinyydeer, saazalxa gazarnuud ba sobxoo hyxenyydeer, dundada zuunai munxag xaranxii yje saguudiiji daxin hergeehen jevreiske pogroomuudaar xariuusaza baina. Gestaapiin naçaalьnig Giimmler xadaa „seregei jabuulganuudai dotoroi teaatr“ soo temeseliiji delgeryylxiin tulada oxraanna otriaaduudiiji şangadxaxiiji erine.

Dotoodiin berxeşeelnyydhee garxa jabadaldanь germaanska faşiizmda tuhalxiiji, antifaşils xysenyydte esergyy temeseldenь poziiciijinь byxezyylxiiji oroldon, angliiiska reakcioneernyyd bolbol tereeniiji Aavstri uruu oruulba, tereende Çeexo-Slovaaxi uruu oroxo yyde albaşan johoor neeze ygebe. Miyynxeniiji beledxexe zuuraa, tedener bolbol francuuzska reakcioneernyydtei xamta, çeexoslovaaka praviitelьstviiji xabş n daraza, kapityliirovelxiijinь ba „avstriiiskiinxiaar jabuulgajaa xexiijinь eribe. Çeeşske arad, tereenei aarmi bolbol ispaanskiinxiaar jabuulgajaa xexiiji xysene. Maassanuudiiji mexelxiin zorilgoor yngergegdehen, Fraanca ba Aanglidaxi çaastiiçna moblizaaca bolbol antifaşils nastrojeeninyydei demonstraaca bolon xaliza garba, tiixede Germaanida jabuulagdahan moblizaaca bolbol dainai galiiji bodotooroo şataagsa bolxo faşils zasag barigşadai urdahaa esergyy aradai ton yrgen sloinuudta **xoroo busalalgiin** yzegdelnyydiiji eliryylen gargaza baina.

Çeexo-Slovaakiiji germaanska faşiizmiin zeertvenь bolgon asaraza ygexedөө, Miyynxenske xuurmag xelseen bolbol ulasxoorondiin xydelmerişen angida esergyy, byxii oronuudai antifaşils xydeleende esergyy, byxii araduudai miirte ba syleө erxede esergyy xaruulagdahan reaakciin zaagovor baigaa. Enenь xadaa ispaanska respyyblikiin urdahaa esergyy zaagovor baigaa. Katalooniiiji interveentnyydei buliaan abalga—ene xadaa Miyynxenei xoişolon myn. Ene buliaan abalgiiji gansaşji Riim ba Beerlinde bişe, myn bahal Loondondo ba Pariizda beledxehen baigaa. Praagahaa kapityliaaciiji tuilamsaaraa, miyynxencenyyd bolbol respyblikaanska Ispaani uruu dobtolxo geze delxei deere bultanda medegdeze baigaa. Miyynxen bolbol Ispaanida interveence xexe xeregtenь germaanska ba italьjaanska faşiizmiin gariijinь xysed byrin syleөlze ygөө.

Katalooniiiji itaalo-germaanska interveentnyydei gartaa abhanai hyyleer, aanglo-francuuzska reakcioneernyyd bagaa xuulan xajahan baina. Dalda interveencehee tedener neemel eli interveencede şilzen orobo. Beerlin ba Riimei nakaaz dyyrgexe zuuraa, tedener Fraankiiji mederexejee jaarahan baina. Tedener bolbol itaalo-germaanska interveentnyydte Minoorka aralai uhan-seregei baaziiji ygelgetelgөөr, predaatelьska operaaca organizovaalhan baina. Fraancada baigaa tereenei altanai zapaasiiji Ispaaniin zakoonno respyblikaanska praviitelьstvodo ygexehөө sag yrgelze arsaza baidag francuuzska reakcioneernyyd bolbol tuhatai zon bolxo geze tereeniiji delxein reaakciin tabigdahan Fraankoda harbain ygehen baina. Angliiska bankiirnuud bolbol germaano-italьjaanska interveenciin gargaşanuudii i bygelexiin ba ispaanska faşiistanuudiiji dotoroinь rezimei xymerin unalgahaa arşalxiin tulada, Aangliin konşervatiivna kryygyydei zybşөөlөөr, ispaanska miateeznigyydte urihalamza ygexөөr belen baihanaa medyylbe. Enenşji bagadaad, aanglo-francuuzska reaakca bolbol ispaanska aradai temeselei ton xynde bolhon yjede, interveentnyydiiji esergyysexe tereenei esergyyselgiiji tahalduulxiin tulada, Ispaani dotorxi predaatelьska elemeentnyydei tuhalamzaar Madriid ba Kartaxeende kontrrevoliycioonno perevorood organizovaalba.

Tiigebeşji, delxein reaakca xadaa ispaanska aradiiji ybedeg deerenь hexeryylze şadaxagyi. Ene omog ba syleө erxede duratai arad bolbol orondonь delxein reaakciin beledxeze baigaa koloniaalьna zavlisima baidalii ebsexe jym geze, tus arad bolbol predaatelь, avantiuriist ba busa gazarai faşiizmiin ageent Fraankiin urda ygiinь duulza niurgaa nugalxa jym geze gansai ybeşteinyyd hanaza bolno. Delxein reaakciin ali byxii demzelgetei baibaşji, ispaanska aradai niurgan deere koroolьnuudşji, diktaatornuudşji, Alьfoostnuudşji, Primo de Riivernyydşji togtoogyi jym. Tiixede germaanska artilleeriaar ispaanska gooroduud ba seleeninyydiiji handargahan, italьjaanska boombanuudaar miangaad miangaad ispaanska exenernyyd ba yxibyydiiji alahan iizverg,Ispaaniiiji şuhaar yjerlyylhen, ispaanska aradaar şiidxegden xajagdahan xaraalmuuta palaaç jaaza togton şadaxa geeşeb? (**Huurihaa „Zyb“ gehen duunuud. Aplodismeentnyyd**).

Delxein reaakca bolbol ispaanska aradai soz aanihaa xari gazarai dailagşadai urdahaanь esergyy tereenei gurba şaxuu zilei geroiiçeska temeseliiji xiuhan xajaza şadaxagyi. Ene arad bolbol hainuud ydernyydiiji medexe baina. Ene arad bolbol buu zebseg gartaa barihan baina. Ene arad bolbol pomeeşçigyydei gazar deere tariaa tarihan, faabrikanuud ba zavooduudta yiledberiiiji өөrөө organizovaalhan, syleөte azabaidai yzehen baina. Tiime arad xadaa xezeeşji busadai medelde oroxogyi. **Nerjeme aplodismeentnyyd**). Ene aradai zeertvenyyd zuu daxin dabtan durduulxaaraa bejee xudaldan abxai. Tedener xadaa, gansaşji faşiis praviitelьstvonuud deere bişe myn baha tedenei angliiska ba francuuzska tuhamarşad deere, byxii eksploataatorska anginuud deere ugaagdan ariigagdaşagyi, xetiin pozoor bolon azalşadai soznaan'da ylexel, eksploataatorska anginuudai urdahaa esergyy araduudai duragutalgiin xysete halxi xydelgexel, maassanuudai revoliycioonno duragutalgiiji araduudai aguujixe revoliycioonno xeregyydte şilzyylen bejelyylxel. Francuuzska reakcioneernyyd bolbol Respyblikaanska Ispaani tus barihan predaatelьska poliitikiingaa tuhalamzaar Fraancadaxi xydelmerişenei ba antifaşils xydeleeniiji eseslen halgaxabdi geze by hanag. Ene xoroto muuxai poliitikaaraa tedener bolbol aradai froontiin byxii protiivniguudiiji hagsalzuulhaniinь ynen. Dosoohoonь tehelen handaaxa geze aradai froontiin zergenyydte şurgan orohon, byrzyaziin ageentnuud poveerxonostьde xөөreze garhan baina. Revoliycioonno xydeleenei dolgindo xaşuulaza antifaşils erje xybөөde garşahan byxii kapityliaantska elemeentnyyd tolgoigoo yrgehen baina. Aradai froontiin ede byxii daisad byhejөө taiiaza heldiildeşbe. Edener xadaa Madriidta kommuniistnuudiiji buudana, edener xadaa Fraancadaxi xydelmerişedei jediine froontiiji tahalxiiji erine, edener xadaa bişe bişe oronuudta aradai froontiin xydeleөji likvidaacalxa jabadaliiji tuilaza baina. Antifaşils xydeleөniiji ene predaatelьska kapityliaantska xire burihaa ariigaxa geeşe antifaşils xydeleөniiji gansai byxezyylxe ba ulam jixe daişalxii xysetei bolgoxo baina.

Miyynxencenyydei predaatelьska poliitika bolbol ene xyrter politiiçeske temeselei gazaa tee baihan tede sloinuudiiji xydeleөnde oruulan asarza, delxein reaakciin urdahaa esergyy xysenyydei, aradai froontodo oroxodoo ylemze yrgen jixe koncentraaciin exin garalai pyynkt bolzo, byxii delxei deere, ba xamagai tyryyn Aanglida antifaşils xydele.nei şine debseltede tylxise ygeze, maassanuudta kapitaliizmiiji ş tyyrmedxe idein bolbosoron garxa jabadaliiji tyrgedxene.

Gebeşji, Ispaanska respyyblikede esergyy delxein reaakciin zaagovoriiji tahalaza bolxoor baigaa hen gy, nyxedyyd? Azag hezeggyi bolxoor baigaa hen. Xerbee ulasxoorondiin proletariaad, ispaanska aradai nacionaalьno-syleөleltiin dainai ton exilheneenь xoişo, өөriingөө xysenyydiiji negedyylhen baigaa haanь, xerbee xojordugaar Internacionaalai xytelberinь kapitaal, faşiizm ba imperialiis dainuudai dobtolgodo esergyy temesexiin tylөө jabuulganuudai jedinstvooji togtooxo tuxai Kommuniis Internacionaalai duradxaliiji abhan baigaa haanь ene xadaa bolxoor baigaa.

Kommuniis Internacionaalai Centraalьna Komiteed bolbol jabuulganuudaigaa jediinstvo tuxai өөriingөө duradxaliiji yngerhen taban zil soo arba daxin xehen baina. Socialiis Internacionaalai reakcioonno liidernyyd manda jyyn geze xariuusaa hem? Tedener bolbol jabuulganuudaigaa ulasxoorondiin jedinstvoo baiguulxiin tulada uridşalan tus tus oronuudaar jediine froont bejelyylxe zailaşagyi geze xariuusaa. Kominteerniin seekcenyyd tus tus sociaal-demokratiiçeska paartinuudta xandahan baina. Tede paartinuudai liidernyyd bolbol tyryyşeer ulasxoorondiin masştaab deere soglaşeeni tuilaxa xeregtei geze xariuusaa. Astyriiiske baildaanuudai tyleg xaluun soo Xojordugaar Internacionaalai liidenyyd bolbol ispolkoomoimnai suglartar nege xedii hara xylieegtii geze Kominteernede işyyrigyigөөr duradxahan baina. Ispolkoomiinь suglaraza, tereenei olonxi seekcenyydenь jabuulganuudai ulasxoorondiin jedinstvoogoi tylөө duugaa ygebe, gebeş angliiiska leiboriistnuud xadaa jabuulganuudai jedinstvooji esergyy baihan jym. Tiigeze olonxidonь siitrinyydei ba morrisoonuudai dura zorigto medegdehen, niurgandaa baihan angliiiska reakcioonno byrzyaziin dura zorigto medegdehen belei.

Teed, iixe zuuraa, өөriingөө xysenyydiiji negedyylen, ulasxoorondiin proletariaad bolbol respyblikaanska Ispaaniin xilenyydiiji neelgyylze, blokaada xyylengyi baiigaza, ispaanska aradta ilalta tuilaxadanь tuhalaza, eneegeeree Aavstriiji okkypaacalxa jabadaliiji, Çeexo Slovaakiiji xeseg bolgon tahalxa jabadaliiji boliuulza miyynxenske zaagovoroi ton bolxo argiijinь tahalza şadaxa baigaa. Ulasxoorondiin proletariaad bolbol Abissiinide italьjaanska faşiizmiiji diildyylze, Liige naacaar deklariirovalagdahan saankcanuudiiji xereg deere jabuulxiijinь byrzyaazna praviitelьstvonuudiiji baadxaza şadaxa baigaa. Ulasxoorondiin proletariaad bolbol Japoonoi urdahaa esergyy delxein obşçeestvenne hanaliiji yrgeze şadaxa, Japooniiji serьjoogoor, zebseglelgeer xangaxa jabadaliiji tahalduulza, japoonsko vojeenşçiniiji muxar xargiiruu tylxin oruulza şadaxa baigaa. Zygөөr eneeniiji Xojordugaar internacionaalai kapityliaantnuud xyseegyi, uşaranь xadaa tedener faşiizmiin ilaltahaa aidagta oroxodoo, aradai froontiin ilaltahaa ylyy jixeer aidag baina.

Xojordoxi imperialiis dainai saaşanxi xygzeltede yşөө haad xeze ba faşiizmiiji diildyylen soxizo bolxo gy? Urdanaixidaa oroxodoo ton berxertei baigaaşji haanь mynөө haad xeze bolxo baina.

Faşils agreessornyydiiji diildyylen soxixiin tulada mynөө jyyn xeregteib?

Negede, kapityliaantnuudai urdahaa esergyy, tedeniiji xysed eliryylen butasoxixo tedeeniiji izoliaacalxa ba yi butasoxixo xyrterenь erid şuud temesel xeregtei. Kapityliaantnuud geeşe gansai byrzyaziitai soglaşaatelьnuud tedii bişe, tedener xadaa byrzyaziin ylemze reakcioonno xubitai soglaşaatelьnuud, faşiizmtai soglaşaatelьnuud myn. Kapityliaantnuud—edener xadaa maassanuudiiji mexelxiin zorilgoor „paciflizmiin“ bag ymeden vestypaalaza baidag, xydelmerişenei xydeleen sooxi faşils agentuura myn. Sociaal-demokraatiin reakcioonno liidernyyd bolbol 19 3 ondo Germaaniin arad maassanuudiiji faşils diktatuuriin hyxe dor tuun oruulza, taanariiji grazdaanska dainhaa arşalza baina geeşebdi deze maassanuudii j mexelhen baina. Mynөөnei kapityliaantnuud bolbol miirei xeregiiji arşalza bainabdi, araduudiiji dain seregyydhee arşalza bainabdi geze naiduulaad araduudiiji emperialiis dainda tatan oruulxa jabadaldanь byrzyaziida tuhalaza baidag baina. Tedener bolbol faşils diktatuuriiji togtooxo jabadali ji beledxeze baixadaa xyrze jirehen terei arganuudaigaa tuhalamzaar dainiiji beledxeze baina. „Miiriiji“ byten baiigaxiin ald rta tedener bolbol faşils agreessornuudai urda suxarigtii geze araduudiiji duudadag baina. Ootto Baauur şingi, tedener bolbol faşiizmda nege poziiciin udaa nygөөdiiji hubariuulan ygeze, tere zuuraa „manda dobtolon oroxodonь le zebseg barixabdi“ geze zanadag baina. Tiigeze dab deere tedener bolbol germaanska faşiizmda Aavstriiji Sydeetske ooblastiiiji, Çeexo-Slovaakiiji ygeze baina, tereende Dynaidaxi basseinede ba Balkaanguud deegyyr byxezen huurizaxiiji zybşөөze baina. Ispaaniiiji interveentnyydte tahar udar tatuulan ygeze baina, bişe bişe araduudta dobtolxiinь tulada faşils agreessornyydte byxii dytiin xargiitai zamuudiiji tuşaan ygeze baina.

Tedener bolbol „dainhaa, bogoolşoluulxanь deere“ gehen buzar muuxai predaatelьska loozungoor arad maassanuudiiji demoralizovaalxiiji oroldono. Gebeşji araduud bolbol bogoolnuudiiji imperialiis xiişçnigyyd deermedelgete daindaa pyyşkiin miaxan bolgodog geze, bogoolnuud xadaa dainuudhaa xulzadaggyi bogoolşolzo baigaaşadaigaa talada jabaza dainuudta xabaadalsadag, bişe bişe araduudai bejee daangi baidalai palaaçnuud şingieer xabaadalsadag geze medene.

Aanglo-francuuzska kapituliaantnuud bolbol germaanska faşiizmiiji vostoog teeşe erjyylen xaruulxa geze meçtaaldag baina. Ede gospooduudai xelen deere, enenь xadaa bahal miiriiji saxin baiigaxa jabadal geze nerlegdedeg. Gebeş, germaanska faşiizm xadaa dabagdaşagyi xaalta booltonuudtai jabaza garataşagyi xargiida duragyi, tere xadaa xaana, jabaza garxada belen be, faşiizmiin urda xaana kapituliirovalnab, tiişee jabaxiiji bododog baina geze bidener medenebdi.

Neitraalьna, zişeenь, Skandinaaviin oronuudai kapituliaantnuud bolbol 1914—18 onuudta şingeer, seregei xeregsel tuşaalga deere bajazaxadanь өөriingөө byrzyaziida tuhalan, dainhaa xolodon „neitraalьnostiin huuri ezelen dalda huuxiiji zabdaza baina. Gebeş, mynөө sag ondoo boloo. Mynөө faşils agreessornyyd bolbol xyrşe huugaa negeşji gyreniiji, өөriingөө seregei avantiuuriin orbiitada tereeniiji tataza oruulaadyidөө, „ariiiska raacii“ intereesyydte tereenei xiliijinь şineer esxeegyidөө amar zajaa yzyylxegyi baina.

Kapituliaantnuud bolbol aradai froont xadaa faşiistnuu-

(*Nyxer Manyiilьskiin doklaadai yrgelzelel 4-dexi niuurta*)

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiiin XVIII sjeezd

BK(B)P-iin XVIII sjeezd deere, IKKI-dexi, BK(B) Paartiiin delegaaciin doklaad

Doklaadçig nyxer Manyiilьski

diiji dobtolgodo provociirovalna geze maassanuudiiji soşoon aiigana. Tiigebeş, aradai froontiin bii bololgo xadaa faşiis agreessornyydte esergyysehen esergyyselte bolzo ygene. Faşiistnuudai appetiidiiji xadaa esergyyselge bişe, xarin esergyyselgiin ygei baihan jabadal xyxiryyldeg.

Kapituliaantnuud bolbol: „Ispaaniiin ugaa jixe zeertvenyydiiji xaragtii, Çeexo-Slovaaki şingleer, temeselgyigөөr bejee tuşaabal deere bişe gy“ geze maassanuudta şibenedeg baina. Teed, xerbee araduud bolbol ene alama uriaajinь daxaza jabaa haanь, mynөө faşiizm xadaa Jevroopodo ezen bolood baixa-hen. Xerbee Çeexo-Slovaakiiin zamaar Ispaaniiin jabahan baigaa haanь, mynөөder busad araduud ba xamagai tyryyn francuuzska arad bolbol faşiis agreessiin objeektenь bolood baixa hen.

Xojorto, faşiiş agreessornyydiiji diilen soxixiin tulada, **materiaalьna xysenei** argymeentnyydeer bexidxegdehen **jabuulganuud**, bodotooroo faşiis agreessiiji esergyysen şiglehen, gyrenyydei (Fraanca, Aangli, AXŞ) jabuulganuud xeregtei. Delxein reaakca bolbol, arad maassanuudai esergyysexe gehen vooliiiji hularuulxiin tulada, germaanska faşiizmiin tyges xysen tuxai legeendiiji zoriuuta bii bolgono. Serьjoozno jixe dainda faşiis Germaani belen bişe; xysed xyrxe serьjoo, prodovoolьstvo tereende ygei, tereenei finaansovo baidaliinь kritiiçeske baina, tereenei erjenyydenь dalain blokaada xexede hebxi belexen, tereenei aarmidanь komaandna sostaav dutamag, tereenei tiilenь—faşiizmda ajuultai tiil baina. Materiaalьna xysenei ylyysenь xadaa demokratiiçeska gyrenyyd gedegyydei talada baihanь hezeggyi. Ede gyrenyyd bolbol agreessornyydei bloogto oroxodoo, **gurba** daxin ylyy arad zontoi, 1 ½—2 daxin jixe bulad yiledberildeg, **xojor** daxin jixe elektro-eneergi gargadag, **arbandyrbe** daxin olon avtomobiilьnuudiiji bytөөn gargadag, **tabin taba** daxin jixe şingen tylişe, **jyhe** daxin jixe tekstiilьne serьjoo, **dyrbe** daxin jixe prodovoolьstvo abdag baina; miirne sagtaşji agreessornyydei bloogoi 50—55% xemzeenei deficiidtei baixadanь,ede gyrenyyd өөhediingөө serьjevoi xereglelnyydiiji xysed dyyrenn bygleze şadaxa baina; ede gyrenyydei altanai zapaasuud bolbol faşiis gyrenyydei altanai rezeervenyydiiji **dyşen jyhe** daxin ylyylene. Ede gyrenyydei samoliood baiguulga, aarmijaa motoriizaacalga, aarmiiin seregei-texniiçeske zebseglelgiin yiledberiiin arga şadal xadaa faşiis bloogoi egeel bardam bodolgiijinь xolo bulin garxa baina; Fraanca, Aangli ba AXŞ-iin dalain flood xadaa Germaani, Itaali ba Japoonoi floodto oroxodoo. **xojor** daxin ylyy xysetei baina.

Faşiis agreessornyydte demoktatiiçeska gyrenyyd gedegyydei **ekonomiiçeska xaşaltatai** kombiniirovenne otpoor ygexe xatuu poliitika bolbol faşiis gyrenyydiiji suxarixiin baada oruulxaar xysed jabuulgatai arga zebseg baixa hen. Iime poliitika bolbol ynexөөr miirei poliitika baixa hen. Iime poliitika byxii araduudaar demzegdexe baixa hen. Iime poliitika bolbol Fraanca, Aangli ba AXŞ-iin tala uruu, mynөө miyynxenske kyyrseer baxarduu megdyy baidalda bydergen unagaagdahan zaaxan gyrenyydiiji daxin şineer erjeldyylxe hen. Enenь xadaa araduudai demokratiiçeska dailan abalganuudiiji byxezyylxe poliitika baixa hen, eneeniijinь ulasxoorondiin xydelmerişen angi demzexe hen.

Gebeş, demokratiiçeska gyrenyyd gedegyydei poliitikada iime erjelte tuilaxiin tulada, myn byrzyaazna praviitelьstvonuudta **materiaalьna daraltiin** xysiiji xydelmerişen angiiin zyghөө xydelgen jabuulxa zailaşagyi şuxala. Xydelmerişen angiiin medelde baigaa zer zebseg xadaa—ene bolbol staaçkanuud, maassova demonstraacanuud geeşe, ene bolbol tonuulta dainuudta esergyy aradai xydelөөn geeşe. Ene zebsegiiji xereglelge bolbol jabuulganuudai ulasxoorondiin jediinstviiji xydelmerişen angiiin xer tyrgen baiguulxa byrinь, ulam jixe rezylьtaaduudiiji ygexe baina. Tonuulta dainuudtai temesexiin tylөө byxii oronuudai proletaarinarai sug xamtiin jabuulganuud xeregtei.

III. Kapitaliis oronuuddaxi kommuniis xydelөөn

A) Kompaartinuudai taaktikiin zarim xedii asuudalnuud

Ulasxoorondiin kommuniis xydelөөnei jamar baidaltai baihan tuxaida zoriuulagdahan, doklaadaigaa gurbadaxi çaastьda oroxom. Tyryyşeer kompaartinuudai taaktikiin zarim xedii asuudalnuud tuxai nege xeden azaglaltanuud.

Xojordoxi imperialiis dainai orşom baidal bolbol 1914—1918 onuudai negedexi imperialiis dainai yjiinxidel adli bişe baina. Mynөө, 1914—1918 onuudaixihaa ilgaatai jymenь xadaa, delxei bolbol xojor tad xarşa sisteemenyyd bolon: kapitaliizmiin delxei ba sociaiiizmiin delxei bolon xaxalan xubaagdanxai. Mynөө gansaxan le imperialiis gyrenyyd bii bişe, myn faşiis reziim togtoohon, ene reziimee zebsegei xysөөr busad araduudta niaaxajaa oroldodog, tonuulta dainuudiiji yydxegşed bolzo vestypaaldag, imperialiis gyrenyyd bii baina.

„Mynөө deeree xojordoxi imperialiis dainai ilgaa dyrsenь xadaa, eneeniiji agressiivne derzaavanuud jabuulza ba hyzereeze baixadanь, xarin bişe bişe derzaavanuud, „demokratiiçeska“ derzaavanuud bolbol, dain bolbol, tedenerte esergyy zoriuulagdahan baibaşji, dain xadaa manda xabaagyi gehen janza xaruulza, garnuudaa ugaan, gedergee tatagasaza, miirte durataigaa hairxan magtaza, faşiis agreessornyydiiji xaraaza baidag ba... ene zuuraa, xatuu soxiltodo beledxeze bainabdi geze naiduulan, өөhediingөө poziiciiji baga bagaxanaar agreessornyydte ygedeg jabadalda baina“. (BK(b) P-iin Istooriiin xuriaangii kyyrs niuur 319)

Faşiis gyrenyyd bolbol Jevroopiiji xubaaza exilee, xyserxelgiin tuhalamzaar baga naacanuudiiji, „samoopredeliaalza“ baina, kolooninuudiiji şineer xubaaxa tuxai asuudal tabiza baina.

Ene şine orşom baidal soo, kommuniistnuud bolbol mynөөnei dainuud tuşaa, faşiis gyrenyydei koloniaalьna preteenzinyyd ba „nacionaalьna samoopredeleeniiin“ loozungiiji faşiis demagooguudaar eksploataacalxa hedelgenyyd tuşaa өөhediingөө poziiciiji todorxoilxo uşartai bolno.

„BK(b) P-iin istooriiin xuriaangii kyyrs“ bolbol, marksiizm-leniniizmiin hurgaalai johoor dainiiji zybtei ba zybtei bişe bolgon xubaana gebel:

„a) nege haa, aradiiji gadaadiin dobtolgohoo ba tereeniiji bogoolşolxo hedelgehee xamgaalxa, nege haa, aradiiji kapitaliizmiin bogoolşolgohoo sylөөlxe, nege haa, esestee, kolooninuud ba bejee daagaagyi oronuudiiji imperialiistnuudai darlaltahaa sylөөlxe zoriigotoi baidag **zybtei**, buliaan abalgiin bişe, sylөөrelgiin dain ba

b) busadai oronuudiiji, busadai araduudiiji buliaan abxa ba bogoolşolxo zorilgotoi baidag **zybtei bişe**, buliaan abalgiin dain“. (BK(b) P-iin istooriiin xuriaangii kyyrs, niuur 161).

Ene zaabari xadaa—**konkreetne dain byxen tuşaa xydelmerişen angiiin ba azalşadai poziiciiji todorxoilxodonь** kommuniistnuudta zam zaagşa myn. Ene xadaa, azalşad bolbol imperialiis şunaxainuudta esergyysehen, nacionaalьna zaviisima bişe baidalaigaa tylөө dailaldahan arad byxenei zybtei dainiiji demzexe gehen jabadal bolno. Azalşad bolbol delxein reaakciin, tereenei soxiltoto niudarga—Germaani, Japoon ba Itaaliiin darii tyrgen diiidexe jabadalda tuha dyxem bolxo dainiiji demzexe baina. Azalşad bolbol delxein proletariaadai ilaltiiji tyrgedxexe dainiiji demzexe baina, uşaranь delxein proletariaadai intereesyydenь ilahan sociaiiizmiin oronoi, byxii azalşadai aba oronoi intereesyydtei byten byxeliөөrөө ba xysed dyyreneer tudaldaxa baina.

Kommuniistnuud bolbol zybtei dainiiji jabuulza baigaa aradta, ene aradai ilaltadanь byxii arga zebsegyydeer xamhalsaxiin tulada, tuhalamza yzyylxe jabadalda byxii oronuudai azalşadiiji mobiiizovaalxiiji өөhediingөө ton tyryyşiin ujalga bolgon toolodog baina.

Zybtei ba zybtei bişe dainuud tuxai „BK(b)P-iin istooriiin xuriaangii kyyrsiin“ zaabari bolbol, **koloniaalьna araduudiiji gospoodstvovalxiin tylөө imperialiis şunaxainuudai dunda yydxegden garza baigaa temesel tuşaa jabuulxa honor todo leeninske-staalinska liiniiiji** onşolxiin arga kommuniistnuudta olgono.

Kommuniistnuud bolbol koloniaalьna araduudiiji imperialiistnuudai darlaxa **ali byxii** darlalta ba bogoolşolgiin urdahaa esergyy ton posleedovatelьne temesel jabuulna. Baiza baigaa koloniaalьna impeerinyydiiji arşalalga xadaa kommuniistnuudai xereg bişe. Tiihee tiiteree, kommuniistnuud bolbol koloniaalьna araduudta yşөө ylemze doro bogoolşolgo asaradag faşiis gyrenyydei koloniaalьna preteenzinyydte ebseşegyi daisan xarşa baina. Kommuniistnuud bolbol imperialiis dailaltada esergyy temeselei niitenacionaalьna froont baiguulxiin tylөө kolooninuuddaxi xydelөөniiji demzedeg ba kolooninuudai darlagdahan araduudtai sugtaa metropooliiin xydelmerişen angiiin jabuulganuudai jediinstviiji togtoon baiguulxiiji tuiladag baina. Kommuniistnuud bolbol kolooninuudai azalşan maassanuudai materiaalьna baidaliiji darii şuud sexe haizaruulxiiji ba kolooninuudta yrgen demokratiiçeska erxenyyd ba sylөөnyydiiji tabin ygexiiji byrzyaazna-demokratiiçeska gyrenyyd gedegyydei imperialiis praviitelьstvonuudhaa erine.

Tiixe zuuraa, kommuniistnuud bolbol koloniaalьna maassanuudai duragyidelgiiji tonuulta ug zorilgonuudta xereglexiin hedelge xeze baigaa faşiis dainiiji yydxegşedei ubaigyi buzar mexiiji razoblaçaaldag baina. Tusgaarlan taharaxa xyrterenь koloniaalьna araduudai samoopredeleeniiin erxiiji xamagaalza, kommuniistnuud bolbol, Leenin—Staalinai hurgaaltai zoxilduulan, tusgaarlan taharaxa erxiijinь bejelyylelgiiji koloniaalьna araduudai өөhedeinь sylөөleltiin temeselei yndehen intereesyydte, azalşadai ton xoroto daisan bolxo faşiizmiiji butasoxixo jabadalai intereesyydte ba eksploataatornuudaa ulasxoorondiin xydelmerişen angiiin ilaxa tere ilaltanь intereesyydte medegdyylene.

„BK(b)P-iin istooriiin xuriaangii kyyrsiin“ zaabari bolbol myn baha **„nacionaalьna samoopredeleeniiin“ loozungoor spekyliirovldeg faşiş spekyliaaca tuşaa jabuulxa zyb poziiciiji** ezelxe arga kommuniistnuudta olgono. Faşiis dainiiji şataan yydxegşed bolbol өөriingөө araduudiiji daraad ba busadai araduudiiji bogoolşolon, „nacionaalьna samoopredeleeniiin“ demokratiiçeska loozunghoo, өөhediingөө agressiivne plaanuudiiji bejelyylxe kontrrevoliycioonno zebseg xexiiji hededeg baina. Nacionaalьna samoopredeleeniiin talabarigşadai bag ymeden, niuur saxiza vestypaalxa zuuraa, tedener bolbol faşiis ekspaansiiin zam deere xebtehen, olonacionaalьna kapitaliis gyrenyydiiji zadagairuulxa, zaaxan oronuudiiji bişe bişe gyrenyydte dobtolxiin plasdaarm bolgoxo geze hedelge xene.

Kapitaliis oronuuddaxi nacionaalьna darlaltiin byxii foormonuudiiji esergyyseze posleedovatelьneer temesen, tusagaarlan taharaxa xyrterenь darlagdahan naacanuudai samoopredeleeniiin erxiiji xamgaalan, SSSR-ei araduudai staalinska ebte xani barisaagai aguujixe oopedei yndehe huuri deere xarilsaa xolboo baiguulxiin tylөө temeselde darlagdahan naacanuudiiji uriaalan, kommuniistnuud bolbol mynөөnei konkreetne istoriiçeska orşom baidal soo galaigaa gol şiglyyleltiiji, darlagdahan naacanuudiiji mexeldeg egeel ubaigyi buzar mexe ba araduudai sylөө erxe ba zaviisima bişe baidalda esergyy adag muuxai xoroto jabuulga bolxo, „naacanuudai samoopredeleeniiin faşiis xuuralgiin urdahaa esergyy şiglyylen xanduulna. Kommuniistnuud bolbol faşiis gyrenyydeer bogoolşologdohon araduudai samoopredeleeniiin erxiiji bejelyylxiin tylөө temesexe temeseliiji tyryyşiin plaanda gargan tabina. Kommuniistnuud bolbol, plebisciidei urdaxa a faşiis Germaaniiin xysөөrөө buliaan abhan Aavstriiin, Çeexo-Slovaakihaa myn Germaaniiin tahalan abhan Sydeetske ooblastiiin sylөөte samoopredeleeniiiji. Korei, Formoozo, Abissiiniiin sylөөte samoopredeleeniiiji, Ispaani ba Xitadiiji imperialiis bulimtaragşadhaa seberlen arilgaxiiji erize baina.

B) Kompaartinuudai jamar baidalda baihanь

Kommuniis Internacionaal bolbol XVII partiiina sjeezdiin yjede kapitaliis oronuudta 860.000 kommuniistnuudiiji toolozo baigaa. Mynөөder xadaa tere bolbol 1.200.000 xyniiji toolozo baina. Komsomoolьcuudai ba KIM-de niilen xabaadadag zaluu revoliycioneernyydei too 110.000-haa 746.000 xyn xyrter urgaba. Byxeli deere—ene xadaa **xojor millioon şaxuu xyntei** aarmi myn.

Gebeşji haa, ede ciifrenyyd bolbol kompaartinuudai bodoto organizacioonno jamar baidalda baihanai kartiiniiji ygenegyi. Jamarşji statistiiçeske yçoodto oroogyi, podpoolьdo bejee xairagyi xydelmerileze baidag xeden arbaad miangan kommuniistnuud bii. 1935 ondo Czansii gedeg soveed raioonoo orxizo garhan, Xitadai kommuniistnuud bolbol Ulaan Aarmitajaa xamta 12 miangan kilomeetr jabaza, zamdaa maassanuudai dunda jixexen politiiçeske xydelmeri jabuulhan baina. Tedenei bii bolgohon jaçeikanuud, xaanaşji registraacada oroogyişji haa, bii baihaar, jabuulgaa xeheer, temeseheer baina.

Tyrmenyyd ba koncentracioonno laagerьnuudta zobozo tuliza baigaa xeden arbaad miangan kommuniistnuud manai statiistikada oronogyi. Kommuniis Internacionaalai byxii seekcenyyd xadaa paartiiin direktiivenyydeer xydelmeri jabuulza baidag xydelmerişedei aktiivaar xyrieelegdenxei baina, edeeneinь too paartiiin çleengyydei toohoo xeden daxin ylyy gardag baina.

Ene aktiivhaa gadna kompaartida preedanne, tereende etigedeg ba tereeniiji demzedeg xydelmerişedei ylemze yrgen periferii kompaartida bii baina. Belьgiiiske kompaarti jixeş bişe jym, tere xadaa oroidool 7 miangan çleengyydtei, gebeş hyylei mynicipaalьna hungaltanuud deere tere xadaa 16 gan goolosuudiiji sugluulza abhan baina, gollaandiska paarti 10 miangan çleengyydtei, gebeş tereenei tylөө 137 gan xynyyd golosovaalhan baina. Hungaltanuudai itoog ba kompaartiiin vlijaaniiin bişe bişe pokazaatelьnuudiiji ziirovelxe zuuraa, kommuniist byxen xadaa, zaxiinь xe geer, 15-haa 20 xyrter xydelmerişed ba azalşadiiji xol daxuulna gehen viivod xeze bolxo baina.

Profsojuuzna xydelөөnde kommuniistnuudai vlijaani ba; xede xeden oronuudta kommuniistnuud bolbol өө gөө bejee xairagyi xydelmerieөr profsojuuzuudai çle maassanuudai etigel naidabariiiji olon abhan ba teden kommuniistnuudiiji profsojuuzna xydelөөnei xytelbe poostnuudta debzyylhen baina.

Gebeşji haa, kompaartinuud bolbol yngerhen ta soo ondo ondoo өronuudta tegşe bişeer xygzehen baina paanska ba Xitadai kompaartinuud mete, orondonь dobto xoroto dobtolgodo esergyy zebsegte temesel jabuulhan b buulza baigaa, tede zarimuudanь urgahan ba byxezehen Xaana proletariaadanь reaakcatai temesexe temeseldee poziicanuudaa saxin bailgaza şadahan, xaana proletariaad meselenь tarlaaşad ba zize gorodskoi uladuudaar demzegde oronuudta, zişeelxede, Fraancada, kompaartinuud urgan g zişeenь, AXŞ-da ba Latiinska Ameerikiin xeden olon oron ta şingi, xaana sociaal-demokraatiiin hula baihan gazarta, bagaşji haa legaalьna baiza baixa ysloovido jabuulgajaa baihan kompaartinuud urgan garaa. Kompaartinuud bo xaana sociaal-demokraatiiin xysetei baihan ba xaana xyde rişen angi azalşad xojoroi jabuulganuudai jediistviiji so demokraatiiin reakcioonno liidernyydei tahalduulza baihan, de nelieed aaliaar urgahan baina; bidener bolbol Aangliin skandinaavska oronuudiiji xaraada abnabdi. Xydelmeri xydelөөnei daragdangi baihan gazarta, ilangajaa totalit faşiis diktatuuriin oronuudta, kompaartinuud nelieed geegde baina.

Otçootno yje soo urgaza garhan kommuniis paartinu dunda **Ispaaniiin geroliçeska kompaarti**, bodoto johonoi b şeviigyyd bolbol „xeregei berxetei bolood exilxeleer ba zoont deere jamar-negen ajuulai garaad jirexeleer jam paanikahaa, jamarşji paanikadai adli jyymenhee sylөө“ johotoi gehen nyx. Staalinai sesen zaabariiiji xatuu şa oilgozo abhan ene paarti bolbol tyryyşiin huurinuudai ne ezelne. Ispaanska kompaarti bolbol 1931 onhoo 1939 on xy 800 xynhee 300 miangan bolzo jirehen, podpooliiin, revoli ciin, grazdaanska dainai, xari gazarai kontrrevoliycioonno terveencede esergyy dainai hurguuliiiji yngerhen şadal ty paarti bolzo urgaba. Ene paarti bolbol bodoto aradai paart zişeenь myn bolno gebel, xydelmerişen ba tariaaşan maa nuudta gynzegii huuhan tereenei yndehiijinь jamarşji terrooroor huga tataza şadagdaxagyi baina.

Ispaaniiin kompaarti bolbol byxii anxaral ba hanal bo nuudaigaa ceentrte, daisadaa **ispaanska aradai ilaxa ilal intereesyydiiji** tabihan өөriingөө zyb poliitikaar aradai sloinuudai dunda ugaa jixe avtoriteed өөrtөө dailaza a baina. Ispaaniiin kompaarti bolbol xoişolongyi geroiizmaar dai etigel naidabariiiji olzo abaa. Arad bolbol ton aimşa gazarnuudta ton xynde xyşer minuutanuudta xaişan geed reenei şuumain orodogiijinь xaraa. Tus paarti bolbol bail tyryyn exileed, hyylde dyyrgee. Arad bolbol jyynde teree duralaab gexede, tereeniiji bolьşeviig xeregyydeerenь şal garaa. Tus paarti bolbol Xooze Diaas ba Dolorees Ibar metiin iimenyyd gaixamşag xynyydiiji, iimenyyd bexi sta cuudiiji urguulan gargaa. **(Aplodismeentnyyd)**, edeeneer b ulasxoorondiin kommuniis xydelөөn omogorxozo baina.

Өөriingөө oronoi ba өөriingөө aradai azabaidalda to xon yyrge dyyrgegşe, Kominteerniin xojordoxi seekce b **xitaiska kompaarti** myn bolno. Ene paarti mynөө 148 çl gyydtei, gansaş xydelmerişedtei bişe, myn baha yrgen ta şan maassanuudtai barisaatai ba myn tereşelen intelligee ilangajaa stydeençestviin dunda nelieed jixe vlijaanitai b

Xitadai kompaarti—ene xadaa xitaiska aradai zebse çaastinь myn. Ene paarti xadaa—olonzilei grazdaanska ba cionaalьna—sylөөleltiin dainai gal soo xatuuzahan; tus pa bolbol soveed xydelөөnei ba soveed zasag baiguulgiin oo diiji urdanь sugluulan abhan, Xitadai mynөөnei naciona na dainda edii şineen ynetei baihan, yrgen partizaanska xy lөөniiji organizovaaldag bajan jixe oopedtoi baina.

Tus paarti bolbol daisanai xysenyydiiji zadagairuulxa regte ynder uran şadabaritai daisanaigaa gynzegii tiilde ne ren oroxo ba protiivnigaigaa aarmi soo yrgen poliitiçeske delmeri jabuulxa şadabaritai baina. Xitaiska kompaarti bo mynөө yjede partizaanska xydelөөgөөr abtahan raioonuu japoontonoi tiilde xamaghaa tyrgenөөr urgaza baina.

Tus paarti bolbol nacionaalьna froontiin, japoonsko perialiis bulimtaragşadiiji ilaxa ilaltiin ene gol ysloovinuu byxezexe ba xygzexe xeregte ysed şanga ba ujan nuga jabuulgiin zişee xaruulza baina. Xitaiska kompaartiiin xys talanь xadaa şine kaadranuudiiji beledxexe ba debzyylxe laar jabuulahan tereenei xydelmerinь bolno. Xitaiska komp tiiin erxim xynyyd Mao Cze-dyyn ba Çzy-dee bolbol pol çeske xytelberilegşedei ba talaantiiva polkovoodcuudai şana bejedee amzaltataigaar negedxene. **(Aplodismeentnyyd)**.

Fraanciin kompaarti bolbol antifaşiis aradai froon tylөө temesexe temeselei yydxelşenь myn baigaa. Tus pa bolbol taban zil soo mynөөder xyrter 40 mianganhaa miangan çleengyyd xyrter urgaza garba. Centraalьna oorg „Jymanitee“ gazeedeinь tiraaz myn ene yje soo 120.000-h 350.000 ekzempliaar xyrter jixe bolbo; „Jymanitee“ bol tiraazaigaa jixe bagiin xemzeegeer, „Taan“, „Mateen“ ba sad tyrelei xeden arbaad byrzyaazna gazeedyydei urda garza, Fraanciin byxii gazeedyydei dunda gurbadaxi hu ezelze baina. Kompaartiiin provincionaalьna preessiin tira 470 miangan ekzempliaar xyrdeg.

(Nyxer Manyiilьskiiin doklaadai yrgelzelel udaaduxi noomerto)

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAAJEV.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Профсоюзная 19. Телефоны редакции: редактор 8-44 отв. секретаря 8-28, с. х. отдел 7-55, промотдел 5-07.

NKMP-iin tipograafi

Glavlit № 70